Landsforeningen
uventet barnedød

Å leve med – en fotoutstilling om sorg

SLUTTRAPPORT

Søkerorganisasjon. Landsforeningen uventet barnedød (LUB)

Prosjektleder: Line Schrader

Prosjektnr: 2019/HE2-285389

Mars 2022

STØTTET AV STIFTELSEN DAM

Forord

Gjennom en fysisk og digital kunst-dokumentarisk fotoutstilling som fikk navnet «Sorg i farger», har vi i dette prosjektet forsøkt å gi et innblikk i hvordan det kan være å leve med sorg etter å ha mistet et barn.

Fotograf André Clemetsen har sammen med Petter Holtmann reist landet rundt og møtt og tatt bilder av 16 ulike familier/foreldre/søsken som har opplevd å miste et lite barn, de fleste medlemmer av LUB. Fotografiene vises fram sammen med tekster og lydopptak fra informantene, og dikt skrevet av dikteren Øystein W. Wolf, Clemetsen og Holtmann.

Tusen takk til alle informantene i prosjektet for at dere har stått fram og delt noe av det mest sårbare og vonde dere har opplevd.

Takk til Petter for et fantastisk initiativ og for alt arbeidet og ikke minst sjelen du ha lagt ned i dette prosjektet. Takk til André som har vært kunstneren bak prosjektet, og som har møtt alle informantene, våget å gå inn i deres tapshistorier, og skapt unike portretter av dem.

Takk til alle som bidro til at åpningen av utstillingen på Vulkan 2. september ble så vellykket: PS Hotell, ordfører Marianne Borgen, Nils Petter Molvær, Siril Malmedal Hauge og Jacob Young, DJen som spilte uti de sene kveldstimer, konferansier Trine Giving Kalstad. Og ikke minst takk til alle som kom!

Vi tror og håper dette har vært et viktig bidrag til åpenhet om et vanskelig og tabubelagt tema, og at omverdenen kanskje har fått litt mer innsikt i og forståelse for at tap av et barn ikke er noe man kommer seg over, men noe man må lære seg å leve med. Aldri glemt!

Oslo 07.04.2022

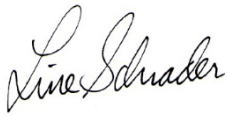

Line Schrader
Prosjektleder

SAMMENDRAG

Målsetting, målgruppe og bakgrunn for prosjektet

Gjennom en fysisk og digital fotoutstilling ønsket vi å belyse hvordan det er å leve med sorg etter å ha mistet barn. Målet er folkeopplysning om sorg. Vi ønsket å bidra til at det blir lettere å snakke om de døde, om sorgens konsekvenser, og at rammede får økt forståelse og anerkjennelse for den langvarige sorgen.

Målgruppen var alle som har mistet noen de er glade i og deres nettverk, spesielt de som er berørt av barnedødsfall. Vi ønsket også å nå allment ut.

Sorg gjør vondt, er langvarig og griper inn i alle livets områder. Nettverket er ofte usikre på hvordan forholde seg til etterlatte. Mange opplever at de vet for lite om sorg. Sorg oppleves forskjellig, men de fleste strever med å lære å leve med savnet. Støtten avtar ofte parallelt som behovet for støtte øker. Mange opplever etter hvert at det er tabu å snakke om den døde. Vi erfarer at det er behov for folkeopplysning om sorg. Fotografier kan formidle vanskelig tematikk, starte tankeprosesser og åpne for samtaler.

Prosjektgjennomføring/Metode

Fotograf André Clemetsen var kunstnerisk ansvarlig, og samarbeidet med designer/etterlatt pappa Petter Holtmann, prosjektleder Line Schrader og prosjektmedarbeider Vilde von Krogh fra LUB. Fagsjef satt også i prosjektgruppa.

Informantene ble rekruttert i 2019 og 2020 blant LUB-medlemmer prosjektleder kontaktet. Enkelte ble rekruttert utenfor LUB. André kontaktet, besøkte og fotograferte informantene i deres hjemmemiljø. Koronapandemien gjorde det vanskelig å reise så mye som planlagt, to informanter er fra Møre og Romsdal, én fra Troms, resten fra Sørøstlandet.

Det ble utendørs utstilling i 3 uker på Vulkan i Oslo, utsatt ett år pga. pandemien. Fotografier ble valgt ut og satt opp sammen med tekster fra informantene og noen dikt skrevet av Øystein Wolf. Stativer ble snekret og fotografiene trykket på store lerret. QR-koder ved bildene førte til lengre tekster og lydopptak fra informantene på lub.no.

Utstillingen åpnet 2.9.21 med stort utendørs arrangement på PS:Hotel på Vulkan, markedsført i ulike kanaler i forkant. Utstillingen ble publisert digitalt først våren 2022, utsatt pga. nye nettsider i LUB. Evalueringsskjema ble sendt ut til informantene etter digital lansering.

Resultater og resultatvurdering

Først ble det fysisk fotoutstilling med 22 store fotografier av ulike foreldre og familier som har mistet barn og noen naturbilder. Tekster til bildene ga innblikk i tapshistorier og tanker rundt sorg og tap. Vulkan var et godt sted for utstillingen, det er et levende byområde midt i hjertet av Oslo. Bildene sto godt synlig over et stort område.

Åpningsarrangementet ble en suksess med ca. 300 til stede. Det var taler og samtaler på scenen, Oslos ordfører åpnet utstillingen og det var musikk av Nils Petter Molvær. Åpningen ble overført direkte på LUBs Facebookside. Utover kvelden var det minikonsert og musikk av DJ.

Den digitale utstillingen ligger på lub.no tilgjengelig for alle. Totalt sett mener vi utstillingen gir et godt innblikk i hvordan det kan være å leve med sorg etter å mistet barn. Den bidrar til å gjøre tematikken synlig og har trolig bidratt til at flere har fått litt mer innsikt i dette, og at noen etterlatte blir møtt med litt mer forståelse.

Oppsummering og videre planer

Vi har laget en fotoutstilling om å leve med sorg etter tap av barn der flere etterlatte foreldre/familier har stilt opp. Den fysiske utstillingen ble sett av svært mange da den sto utendørs i 3 uker i Oslo, og den ble godt mottatt på et stort åpningsarrangement. Flere informanter har uttrykt at det var en god opplevelse å delta i prosjektet. Utstillingen er publisert på lub.no, og vi vil fortsette å markedsføre den. Vi skal blant annet dele den på vår Facebookside i påsken 2022. Det vil bli mulig for LUBs fylkeslag å ha en fysisk utstilling i sitt nærområde.

Beskriv i hvilken grad oppsatte effektmål ble nådd

Det er umulig å vite hvor mange som har sett den fysiske utstillingen, det må ha vært flere tusen da Vulkan ble mye besøkt mens utstillingen varte. Over 900 har sett videoen på Facebook av åpningsarrangementet, i tillegg til de ca. 300 som var til stede. Vi fikk mange gode tilbakemeldinger under åpningen. Via Google analytics ser vi at færre har brukt QR-kodene enn vi hadde håpet, kanskje var ikke QR-koden synlig nok. Uansett var selve bildet og teksten ved siden av viktigst. Den digitale utstillingen er nylig publisert så vi har ikke tall ennå på hvor godt den når ut.

Vi har fått noen svar på evalueringsskjemaet til informantene. Alle som har svart her og gitt tilbakemelding utenom, synes det har vært en god opplevelse å delta. Flere av informantene er stolte over sitt bidrag. For noen gjorde det godt i egen sorgprosess, noen fortalte at det hadde åpnet opp for samtaler med nettverket, mens andre sier det dessverre ikke har ført til noen endring.

Kap 1. Bakgrunn for prosjektet

Dette prosjektet ble til etter initiativ fra Petter Holtmann, som selv har mistet et barn, datteren Charlotte døde i en slalomulykke 4 år gammel i 1991 (?). Petter er en grafisk designer LUB har samarbeidet med i over 25 år, han har blant annet stått for design og trykk av flere av våre informasjonshefter om sorgrelaterte temaer. Idéen var å lage en fotoutstilling om sorg etter tap av barn for å skape innsikt i og åpenhet om et vondt og tabubelagt tema. Fotografiene skulle tas av André Clemtsen, en anerkjent fotograf Petter har samarbeidet med i mange år. André har også opplevd å miste et barn, i mors liv i ÅR. André har blant annet tatt bildene til flere av informasjonsheftene Petter har designet for LUB.

Sorg gjør fryktelig vondt, er langvarig, og griper inn i alle livets områder, som kropp, relasjoner, hverdagsliv og livssyn. Venner, familie og kollegaer blir stadig like usikre på hvordan de skal forholde seg til de etterlatte, spesielt etter vanskelige tap, som barnedødsfall. Hva skal de si, hva bør de gjøre? Mange opplever at nettverket vet for lite om hva sorgen gjør med mennesker.

Hvert år dør det rundt 300 små barn i Norge, i dødfødsel og fram til fire års alder, som er gruppen LUB er rettet mot. Alle etterlatte reagerer forskjellig. Felles for de fleste foreldre og søsken er at de må lære seg å leve med sorgen. I en sunn sorgprosess vil de etter hvert finne en måte å ha med seg det døde barnet videre i livet sitt, barnet får en naturlig plass i familien samtidig som hverdagslivet fungerer igjen. Man glemmer aldri barnet sitt, relasjonen til barnet og kjærligheten lever videre selv om barnet er borte. Et viktig mål for sorgstøtten LUB tilbyr etterlatte foreldre, er nettopp dette: Å lære å leve med sorgen, der både sorg, takknemlighet, sinne, glede og humor får plass.

Etterlatte foreldre og søsken setter stor pris på om omgivelsene anerkjenner det døde barnet og viser at de husker på barnet. Dessverre blir de etterlatte ofte skuffet over sitt sosiale nettverk. Mange opplever mye støtte i starten, men etter få uker eller måneder virker det som de fleste forventer at de skal ha kommet seg videre. Barnet nevnes ikke lenger. Mangel på støtte skyldes ofte at folk rundt er usikre på hva de skal si og gjøre, mange er redde for å rippe opp i sorgen ved å spørre om hvordan de etterlatte har det og nevne det døde barnet. Samtidig er det en rådende oppfatning om at sorg er verst helt i starten, de første ukene, og deretter vil det bli bare lettere og lettere. I virkeligheten er det gjerne først etter noen uker at de sterkeste reaksjonene kommer og det virkelig går opp for de etterlatte hva de har mistet og konsekvensene det har. Mange etterlatte opplever at det er et tabu å snakke åpent om døden og den som er død, spesielt når det har gått litt tid, så de lar det være selv om de både har ønske om og behov for å kunne snakke åpent om noe som er en så viktig del av livet deres.

Sorg angår alle, og er noe de fleste vil oppleve i løpet av livet. Vi mener derfor det er et stort behov for folkeopplysning om sorg.

Fotografier kan formidle vanskelig tematikk, starte tankeprosesser og være utgangspunkt for samtaler. Fotograf André Clemetsen har god erfaring med å belyse vanskelige og tabubelagte temaer fra tidligere prosjekter. Han har tidligere bl.a. laget fotoutstilling om barn med kreft i samarbeid med Barnekreftforeningen, og en fotoutstilling med portretter av personer med psykiske lidelser på oppdrag fra Rådet for psykisk helse og Lovisenberg sykehus.

I dette prosjektet ønsket vi å gi innsikt i hvordan det er å leve med en stor sorg etter tap av barn gjennom sterke kunstneriske portretter, dokumentariske fotografier og symbolske fotografier av etterlatte foreldre og søsken og steder/ting av betydning, i kombinasjon med tekster som fyller ut historiene, forklarer og utdyper.

Planen var å lage en fotoutstilling med 15-20 fotografier av forskjellige familier og foreldre rekruttert blant LUBs medlemmer. Tanken var at det skulle være med ca. 10-12 familier, inkludert foreldre og søsken, og bildene skulle tas i familienes hjemmemiljø. Deltakerne skulle representere ulike typer tap (dødfødsel, krybbedød, ulykke, sykdom etc.) og de skulle komme fra ulike steder i landet, fra Nord-Norge, Vestlandet og Sørøstlandet.

Først skulle fotografiene stilles ut i en fysisk utstilling i Oslo i forbindelse med den internasjonale minnedagen for barn som dør tidlig i livet, 15. oktober. Deretter skulle fotografiene publiseres i en digital fotoutstilling på LUBs nettside lub.no. Informantene skulle rekrutteres gjennom LUB høsten 2019, bildene tas våren og sommeren 2020, den fysiske utstillingen være i oktober 2020, etterfulgt av en digital utstilling ikke lenge etterpå.

Prosjektet skulle finansieres med midler fra Stiftelsen Dam, mens LUB skulle finansiere en måneds lønn til prosjektleder.

Kap 2. Målsetting og målgruppe

Et overordnet mål for prosjektet var folkeopplysning om sorg gjennom en fotoutstilling. Vi ønsket å belyse hvordan det er å leve med stor sorg etter å ha mistet et barn. Med dette ville vi bidra til at det blir lettere å snakke om de som er døde og om sorg – at dette blir mindre tabu. Mer spesifikt håpet vi å bidra til at rammede får økt forståelse og anerkjennelse fra nettverket sitt for den langvarige sorgen, og mot til å være åpne om dette.

Målgruppen var alle som har mistet noen de er glade i og deres nettverk. Spesielt aktuell skulle utstillingen være for dem som er berørt av barnedødsfall. Vi ønsket også å nå allment ut.

Kap 3. Prosjektgjennomføring/Metode

Prosjektet er gjennomført av fotograf André Clemetsen, som kunstnerisk ansvarlig, og designer/etterlatt pappa Petter Holtmann i samarbeid med prosjektleder Line Schrader, som er fagkonsulent/redaktør i LUB og prosjektmedarbeider Vilde von Krogh som er organisasjonsrådgiver i LUB og etterlatt mamma. I tillegg til de nevnte personene, har fagsjef i LUB Trine G. Kalstad vært med i prosjektgruppa.

Like etter at vi mottok bevilgning til prosjektet, ble det klart at Petter Holtmann ønsket å være mye mer involvert i prosjektet enn vi hadde omtalt i prosjektbeskrivelsen. Petter ønsket å være med på det aller meste av kommunikasjon og ideutvikling. Styring av utbetaling av lønn til André og andre prosjektutgifter ble håndtert via Petter og hans firma Holtmann design. Ettersom vi ikke hadde søkt om lønnsmidler/honorar til Petter, valgte han å gjøre dette arbeidet for egen regning da dette var et prosjekt han brenner for.

Vi startet med et planleggingsmøte i prosjektgruppa september 2019. Vi diskuterte hvilke typer motiver og tematikk vi ønsket å belyse, og hvilke typer informanter vi ønsket å rekruttere, og aktuelle steder å ha den fysiske utstillingen.

Etter møtet startet vi med å sjekke aktuelle lokaler i Oslo for den fysiske utstillingen.

Prosjektleder jobbet med rekruttering av informanter til fotoutstillingen gjennom høsten. Vi kontaktet først enkelte LUB-medlemmer direkte, på telefon eller e-post, for å spørre om de kunne tenke seg å delta i prosjektet. Dersom de var interesserte, sendte vi dem nærmere informasjon. Etter hvert så vi at det var tidkrevende og vanskelig å få nok informanter på denne måte, så vi valgte å sende ut e-post til alle våre frivillige i Oslo, Akershus, Østfold, Buskerud, Møre og Romsdal, Trøndelag, Nordland og Troms. Når vi hadde funnet fram til aktuelle deltakere som ønsket å bli med, ga vi kontaktinfo videre til fotografen og han avtalte direkte med dem det videre forløpet, med samtaler, besøk i deres hjemmemiljø og valg av aktuelle steder å ta bilder av dem. Noen av informantene fant fotografen og Petter selv fram til, og en av informantene er en bekjent av fagsjef Trine G. Kalstad.

Da koronapandemien kom i mars 2020, ble planene å reise rundt i Norge for å ta bilder gjennom våren 2020 endret. Det ble vanskelig å gjennomføre alle reisene nordover og i Trøndelag, fotografen og Petter valgte heller å reise med bil, og det ble derfor kun én tur til Nordvestlandet med bil, og fikk møtt to ulike foreldre/foreldrepar der. Trøndelag ble avlyst. André fikk til én reise til Troms med fly der én etterlatt mamma ble fotografert. Resten av deltakerne er fra Sørøstlandet dit det var eklere å reise.

Koronapandemien satte også en stopper for å ha utstillingen i Oslo høsten 2020. Vi valgte å utsette den til høsten 2021 og håpet på at det da ville bli mulig med et større arrangement. Fotografen fortsatte å ta bilder gjennom hele 2020, og noen få portretter ble også tatt våren og sommeren 2021 ettersom prosjektet ble utsatt.

Med all usikkerheten rundt koronapandemien og smittevernsrestriksjoner var det vanskelig å planlegge den fysiske utstillingen også i 2021. Vi forsøkte først å finne egnede lokaler innendørs, og var i kontakt med mange ulike aktuelle steder, som Deichmanske bibliotek, gamle Deichmanske, Salt etc. Til slutt fant vi fram til Vulkan i Oslo, der vi fikk til en avtale om å ha en utendørs utstilling i dette livlige byområdet midt i hjertet av hovedstaden. Med en utendørs utstilling ville det være større sannsynlighet for at det var mulig å gjennomføre til tross for pandemien. Avtalen med Vulkan fikk vi på plass i juni 2021, og vi bestemte oss for å ha utstillingen i september mens det fortsatt var varmt i luften og mye folk ute.

Nå måtte vi finne ut hvordan utstillingen skulle bygges opp. Vi forsøkte først å finne stativer vi kunne leie til å vise fram bildene. Dette viste seg å bli vanskelig da de fleste stativer var leid ut. Det endte derfor med at Petter Holtmann selv bygde stativer i samarbeid med en snekker. De lagde 25 stativer som var tilpasset bilder på 1,5 x 1 meter, i tre og malt svarte. Rammene ble forankret med sandsekker. Fotografiene ble så trykket opp på store lerret som tålte sol og regn.

Fotografen og Petter valgte ut en del fotografier som de viste til prosjektgruppen, som var involvert i utvelgelsesprosessen. Aktuelle tekster til bildene fikk prosjektgruppen se først i august 2021, ulike tekster/mailer fra informantene og noen dikt skrevet av dikteren Øystein W. Wolf. Det ble klart at tekstarbeidet ikke var ferdig. Prosjektleder Line og prosjektmedarbeider Vilde arbeidet derfor mye med tekster i august, og vi hentet også inn mer tekst og fikk tilsendt lydfiler fra flere av prosjektdeltakerne. Lengre tekster og lydfiler la vi ut på egne sider på lub.no som var tilgjengelig via QR-koder ved tilhørende utstilt bilde. Det ble mye arbeid frem og tilbake, og diskusjoner i Teams-møter, mellom fotograf, Petter som satte opp designet, Vilde og Line fram til bildene måtte trykkes for å bli klare til åpningsarrangementet. Fotografen og Petter monterte og satte selv opp utstillingen på Vulkan.

Til åpningen var det mye som måtte klargjøres. En god avtale og godt samarbeid med PS:Hotel på Vulkan sikret at vi fikk et stort uteområde på Vulkan, med scene, bord og stoler. Vi ønsket et

storslagent åpningsarrangement, og fikk tak i anerkjente musikere og en DJ som kunne spille utover kvelden. Vi inviterte ordføreren i Oslo til å åpne arrangementet. Prosjektleder og Vilde jobbet med markedsføringen av arrangementet, både i sosiale medier, nyhetsbrev, medlemsblad, overfor aktuelle organisasjoner, pressemeldinger, direkte kontakt med enkelte medier og vi fikk arrangementet inn på aktuelle «aktivitetskalendere» i Oslo. Ikke minst ble alle informantene invitert spesielt, og de fikk tilbud om god pris på overnatting på PS:Hotel.

Åpningen var 2. september 2021. Fagsjef Trine G. Kalstad var konferansier på åpningsarrangementet, og her ble det samtale på scenen med fotograf André og Petter, hilsen av generalsekretær i Stiftelsen Dam Hans Christian Lillehagen og hilsen fra Oslos ordfører Marianne Borgen som også åpnet utstillingen. Åpningen ble avsluttet med at den anerkjente jazzmusikeren Nils Petter Molvær spilte. Etter åpningen var det tid til å se på bildene, spise og drikke. Etter en halvtime fortsatt arrangementet med en minikonsert med Siril Malmedal Hauge og Jacob Young. Etter dette var det musikk av DJ til langt utover kvelden.

Utstillingen varte i tre uker. Fotografen og/eller Petter sjekket daglig at den var i god stand.

Den digitale fotoutstillingen ble først klar våren 2022. Den ble utsatt da LUB var midt i arbeid med å få nye nettsider høsten 2021, og disse måtte være klare før vi kunne lage utstillingen. Det er prosjektleder, som er redaktør på lub.no, som har satt opp den digitale utstillingen. Den ble lansert med en presentasjon i forbindelse med LUBs landsmøte 1. april 2022.

Evalueringsskjema via SurveyMonkey ble sendt ut til informantene etter lansering av den digitale utstillingen.

Kap 4. Resultater, vurdering av effektmål og resultatvurdering

Resultatet av prosjektet ble først en fysisk fotoutstilling med 22 store fotografier som ble presentert på 1 x 1,5 m store lerret spent opp på svarte stativer. Det var 19 portretter fra 16 ulike familier/foreldre som har mistet barn. Tre av familiene var representert med 2 portretter, slik at det var et eget portrett av far/mor/foreldre og ett av/med søsken. Fire av bildene var naturbilder. Det var tekster til alle bildene, noen var tekster skrevet av informantene selv (bearbeidet av oss), det var noen dikt, og flere av bildene hadde lengre tekster og/eller lydfiler der informantene fortalte mer fra sine historier.

Åpningsarrangementet ble en stor suksess. Det var ca. 300 til stede, i tillegg var det flere forbipasserende som stoppet opp. Vi var heldige med være, så det var en perfekt kveld for et utendørs arrangement. Flere av informantene var til stede sammen med familie og venner. Det var god stemning, mange gikk rundt og så på bildene, det var fullt rundt bordene av folk som spiste og drakk. Det ble et arrangement som virkelig rommet det å leve med sorg, der folk til og med danset til DJens livlige musikk mellom bildene. Den halvtimes lange åpningen på scenen ble overført direkte på LUBs Facebookside, og mange fulgte også med her. Over 900 har sett videoen av åpningen, ca. 300 på selve dagen.

Det er vanskelig å vite hvor mange som har sett utstillingen den tiden den sto på Vulkan, men det må ha vært flere tusen til sammen da dette er et område der det ferdes mye folk, og det var mye godt være i perioden utstillingen sto der. Vi fikk mange gode tilbakemeldinger muntlig på utstillingen under åpningen. Ikke minst ga flere av informantene uttrykk for at de var stolte over sitt bidrag og at de syntes det var flott å få være en del av denne utstillingen. Vi er godt fornøyde med

utstillingslokaliteten – Vulkan er et område med mange restauranter, barer, Mathallen, Dansens hus, mange oppsøker dette stedet for å gå ut og ha det hyggelig. Bildene sto godt synlig over et stort område der, det bidro til at et vanskelig tema ble belyst og gjort tilgjengelig for mange. Via Google analytics kan vi se hvor mange som brukte QR-kodene som sto på bildene til å lese lese/høre mer av historiene bak bildene. Det var mellom 160 og 45 sidevisninger på hver enkelt av sidene på lub.no som QR-kodene førte til, dette var mindre enn vi hadde håpet, og kanskje var ikke QR-koden synlig nok på bildet til at folk valgte å bruke mobiltelefonen sin til å gå videre for å lese/lytte mer. Uansett var det selve bildet og den korte teksten ved siden av som var på utstillingen, som var det viktigste å nå ut med. For å høre på lydfiler eller lese mer, krever det at publikum har tiden og utstyret (øretelefoner) tilgjengelig.

Den digitale utstillingen fikk vi først publisert våren 2022. Den kan sees på lub.no: https://lub.no/sorg-i-farger-en-fotoutstilling/. Når sluttrapporten skrives, er vi helt i starten av å markedsføre denne, og har derfor ikke tall på hvor godt den når ut.

Vi har sendt ut evalueringsskjema til informantene etter at den digitale utstillingen ble publisert, og er i ferd med å få inn svar her (foreløpig 3 svar – ser om mer før sender inn!). Blant tilbakemeldingene vi har fått i evalueringen og i direkte kommunikasjon fra deltakerne, er at de satte stor pris på å være med på utstillingen. For noen gjorde det godt i egen sorgprosess, noen fortalte at det hadde åpnet opp for samtaler med nettverket, at flere turte å spørre og snakke om barnet de har mistet og sorgen, mens andre forteller at det dessverre ikke har ført til noen endring i nettverket.

Kap 5. Oppsummering/Konklusjon/Videre planer

Vi har i dette prosjektet laget en fotoutstilling om å leve med sorg etter tap av barn, der flere etterlatte foreldre/familier har stilt opp og delt fra sine historier og gitt tematikken et ansikt. Den fysiske fotoutstillingen ble svært godt mottatt på et storslått åpningsarrangement, og den nådde trolig ut til svært mange da den sto utendørs i tre uker på Vulkan i Oslo – på en tid av året da det var en god del uteliv der, i tillegg passerer også mange forbi. Det er imidlertid usikkert hvor mange som har sett utstillingen, og hvor mye de har fått ut av denne. Vi vet at det opplevdes meningsfullt og godt for informantene i prosjektet å få denne muligheten til å gi rom til barna de har mistet, og bidra til åpenhet om tap av barn og den langvarige sorgen. Dette var et savn for mange i livet ellers.

Den digitale utstillingen vil fortsette å være tilgjengelig på lub.no i framtiden, og vi vil fortsette å markedsføre den. Den ble markedsført i LUBs nyhetsbrev på e-post 7. april 2022 til de ca. 1700 mottakerne. Vi skal blant annet dele den på vår Facebookside der vi har 8500 følgere i løpet av påsken 2022.

Det vil bli mulig for LUBs fylkeslag å ha en fysisk utstilling i sitt nærområde dersom de ønsker dette.

Vedlegg:

1. Link til den digitale utstillingen
2. Bildene i den fysiske utstillingen
3. Reportasje om utstillingen i LUB-magasinet

SORG I FARGER

En utstilling om å leve med sorg etter å ha mistet barn

Å miste et barn er naturstridig og noe av det vondeste man kan oppleve. Det er også vanskelig for dem som står rundt de rammede å forholde seg til og snakke om.

Denne utstillingen er skapt av fotograf André Clemetsen og Petter Holtmann, som begge selv har mistet barn, i samarbeid med Landsforeningen uventet barnedød (LUB) og med støtte fra Stiftelsen Dam.

Sammen har André og Petter reist landet rundt for å møte etterlatte familier. Gjennom disse møtene ble det tydelig at sorgen over et barn ikke bare er svart, men den får også farger over tid. Det er smerte og stolthet, savn og kjærlighet, takknemlighet. Felles for alle familiene er at de for alltid vil bære barnet med seg. For sorgen over et barn er ikke noe man kommer over, men noe man må lære seg å leve med.

Les mer på lub.no

Landsforeningen uventet barnedød

Julian 07.11.1985-25.04.1993

Det er over 30 år siden min lille gutt døde. Det er vanskelig å leve uten den sønn jeg skulle ha hatt. Jeg var sent nødt å leve med at noe av det som kjennes ta bort vet, vant dig kan kjennes så sårt.
Men er det en erfaring og en vaag arrs har gjort meg modig og redd, trist og glad, stark og svak, frosset og sint, fel og ibide. Ikke bedre, ikke verre, bare med sin prøve å overlève.
Den mørke sorgen sun hjælte det vanskelig å vise, snu, trekke på smerte, er ikke longer. Det can likevel komme bølger av det indelig rondo, men sorgen er da ikke lenger så stark. Det kan jo og ved kjenne godt å ha dette uroutfylte stundene nå, som en påminnelse om at det skjønne er gudsen som kun til verdes kor å oli. Sorgen har fått flere farger enn de vi mørke.

HVIT

SORG I FARGER Fotografi André Clemetsen og Petter Holtmann
Layout: Ole Gunnar Tønsen. Tekst: Ellen Marie Sæverud og Jørgen Kristian Dahl Øyen.

Livia, født det 05.12.2012

I buddhismen er det viktig å kjenne seg selv og lytte til sorgen over den du har mistet. Ikke søke for den selv, men åpne for at den bade skal komme til rette igjen og ikke bli hengende fast mellom de levendes verd og det døde xo.

Anonym

BORG | NATTER Dramatiske og romantiske natte-og-gatebilder

Lokke 23.09.2014 – 12.05.2015

Jeg er ikke som alle andre barn,
jeg er bar, man ser, men ikke sett meg.

Sjø på det spøk
og bor jeg igjen ettar meg.
Du kan ikke sjå meg,
men kan du sjå sommarmen?
Eg er den som manglar i den sjøkvelflock.
Eg er grønnen til at mannen er mar falsk tomme.
Eg er barnehagegutten på 4 år som du ikke kan se.
Eg er han som manglar
på julaftan,
på nytta søndag,
og ikke i mine:
på alle kvardagar:
Eg er tomrommet,
han du ikke ser
men e ikkj valer på deg.

Marte Ødine

SONG | MARKER Kvardagsbilder av musikarar og andre kjente og ukjente ansikt

Kasper Andre Sæveren

Miriam, født og død 25.05.1983

Er det å miste et barn du ikke har vært i stand til å møte, blikket til, mindre overstort enn om du og barnet har vokset opp sammen? Er det å miste et barn som man bare ser i mørket, for så å gå videre?

Hvilket ekteskap har en kvinne i et tilfelle som selv ikke har blåst første gang? Hvilken sorg er det en den forbehold til å vinne? Er det likere å miste et barn som er mer enn å sørge over en tapt mulighet – et fingeret vi?

Ringen

Les mer fra Ringen

MERETIDSLINJEN: Den mellomkrigstiden som endrøyt norsk kunstliv med en ny kunstnergeneration – mellom tradisjon og modernitet, gjennom de mellomkrigsårene som ble Gerhard Munthe

Cesper Emanuel og Billebrø,
født og døde 22.12.2006

Cesper Emanuel og Billebrø var enegjeste tvillinger. Billebrø døde dårlig kort tid etter fødselen. De gravsatte den dag det ene lillebror vekker oppsporet. Vårt tap var uoppnåelig for mange, ikke oss, men satte dype spor i oss.

Ettertid fikk vi Cesper. Eva ønsket å bare jeg stilt spørsmål om hvor mange barn jeg har svarer jeg alltid at jeg har født 6 barn, og hvert enkelt var ønsket.

Gravsteen

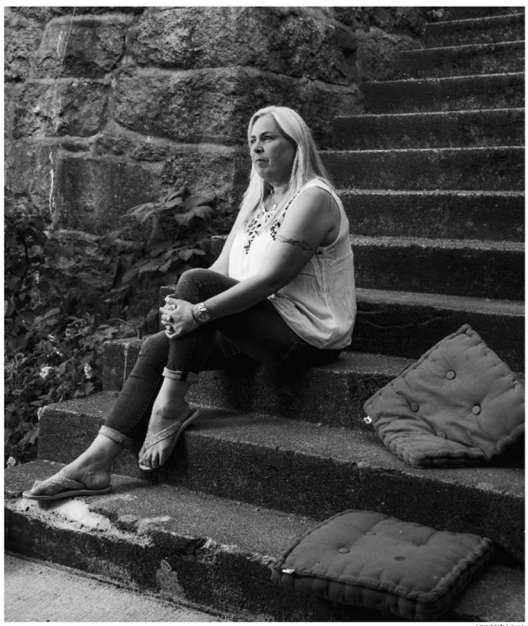

Kasper Andre Sæveren

MERETIDSLINJEN: Den mellomkrigstiden som endrøyt norsk kunstliv med en ny kunstnergeneration – mellom tradisjon og modernitet, gjennom de mellomkrigsårene som ble Gerhard Munthe

Charlotte 27.02.1988 - 07.02.1992

Sorg er et hjertesk[illegible] de sprø[illegible] er kjærligheter
til den tap[illegible]. A[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
å bli med med i kjæ[illegible], og [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible]

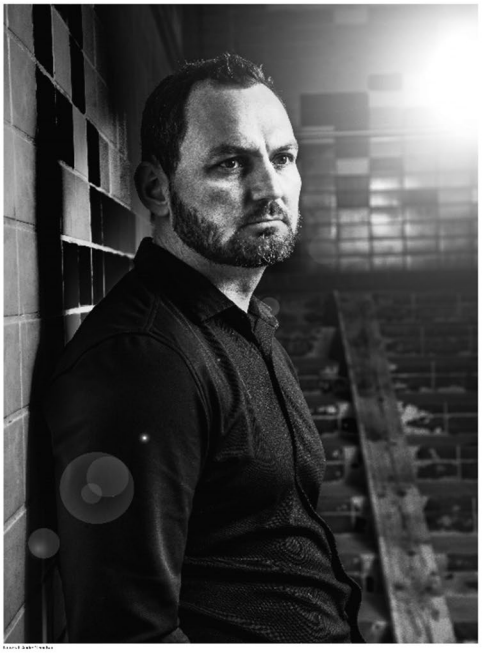

Leonn, født dec 28.05.2014

Følelsen av å miste et barn er brutal. Det er en typisk smerte. Jeg kan påstå å ha erfaringer utenom det vanlige, men dette har vært og er forbausende noen ganger. Autoritetsslig og nådeløst.

-Hvor et jeg hørte nyhetene sjøg [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Laone, født desi 28.05.2014

Jeg leker min sverte vor hakter
Dem, nyra og gamlin barnet ghar
over tapte dager i sengen
Jeg vil bestige sen i fiihe:
Hver natten vil a stegner
hvor vi er frekser i det fri
over hi antolanset vor et hett folk
drømmar om sann
folk av ill. t

Dylan W. Al

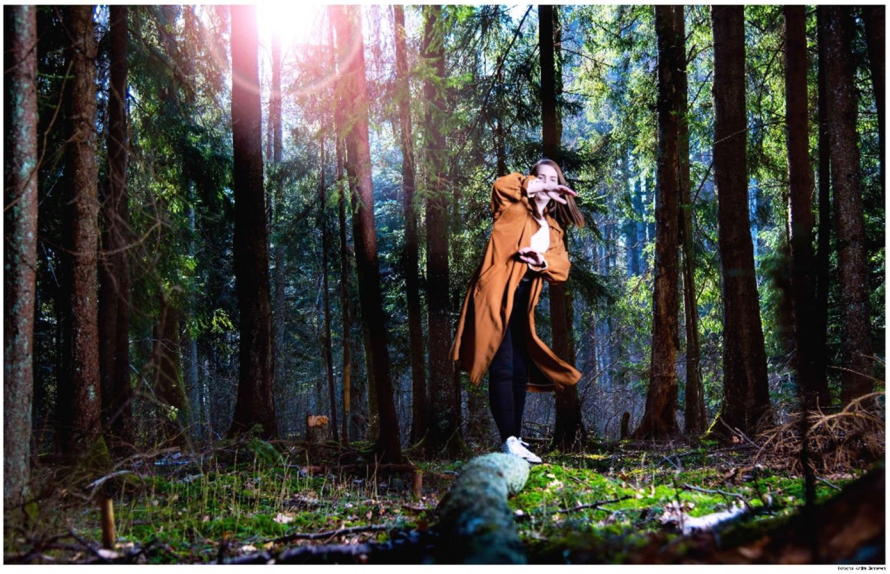

Albert 20.05.2017 / 15.05.2017

Den første tiden stier dødsfallet var som ta i verd, svenske det fyskrieg og altoppskuende, knoerhicon gordic snuagorer, om mang, ordia vorra. Jeg vil kele det en bettbal sorgi: sorgen over Albert og sorgen i ensomhe er. Vi ... store sel av for å prate, dele, forte e sen vett sann, gjøra han «levende» vor flera, tie skjerett bort. Je forresta turne 2 sperre. Jeg har ofte sravd å «forhindra» he eer tikk sig unna, he er redd vor å ei vor fall, vil ikke rave i ... ne, er til storre sar jeg er «lat», «snutt vor myr» di dritar deg i vrea. Å ai voo fall eller ikke si nope det hele tatt, så har jeg det jav igjere sen eeg.

Ava Kall

Gabriel | 17.01.2006 – 07.01.2018

Sorg er så mye mer enn følelsen av tristhet. For oss har det vært et liv som er blitt revet vekk. Det er en endring på alle mulige nivåer: fysisk i oss, rundt oss, i familien, i livsløp, i fungering, tanker, nettverk, fremtid som ikke blir noe.

Hva er det godt å lytte til for oss nå? Hva er det som gir mening, når vi har det så vondt? Det er nesten umenneskelig. Så bare ma man. For livet går videre. Verden stopper ikke opp. Det er vår verden som har stoppet. Barnas verden, familiens verden. Det er vi som har mistet vår Gabriel. Det er vi som må finne ut av å leve videre, og å leve i dette.

Stig og Marita

"Jeg savner Dødsel (Gabriel). Dødsel er i himmelen, vi har en gravsteinsplass og lage hull i himmelen. Da kan Dødsel komme og besøke oss..."

Jonathan (9 år) til sin bestevenn (8 år).

Fotografi: Bill Cosmer

NORGESFINEST. Det er et tilbud om å bestille en av disse sangene som en av vennene.
www.norgesfinest.no | info@norgesfinest.no | Mobil: +47 [illegible] | Kontorsted: Nordre Gate [illegible], 7013 Trondheim

Jeg er vel, tankene og ensom
helt til natten kommer
til lysets sukker, og dørene
lukkes helt igjen

De svever jeg over trærne
slik at det rister med vinden,
mykt, transparent og bevegd g

flykt den åpne
uten lys o fra natten

Derfor er det er jeg natten,
markert føle jeg
abstraksjon at

Akvarel

ISBN 7430200 Et prosjekt av studenter ved Kunstakademiet i Trondheim.
Arkitektur, Bildende kunst, Design og Håndverksutdanning. Trykk: Akademika, Trondheim

Vibeke var nesten 6 år da lillesøsteren Charlotte (4) døde.

Sorg var noe jeg overhovedet ikke visste da de ulykker skjedde og jeg mistet søsteren min. Årene som fulgte har vært preget av stort trykk for å minne flere jeg er glad i, og er ansvarsfullaste for å forhindre mer sorg.

Jeg har etter hvert skjønt at trykket ikke gjør det en god ting, og jobber med å ikke la det styre og begrense livet vårt. Trykk er noe alt barna trykt.

Bildet: [illegible]

Det er noe som er

[illegible]

[illegible]

Sarah Lønnes 05.03.2017 - 13.03.2017

Likevel tok en brå vending, en av mine sorg. Herbivåsar over å legge kistelokket på, vile at dette er det jeg er nødt til å minne. Det er vondt, er uutholdelig smertefullt å miste noen. Det er det verdens er urettferdig. Hvorfor meg?

Mats Ola

Det finnes en

[illegible]

Fotografi av: Markus

Markus 05.01.2005 - 20.05.2009

Ensomhet, ale si forender, en familie, og en videre forandrer og fullstendig.
Fem, til en del gjøre, så til verdslig smerte og en varig sår
er man ikke lenger hvem man skal overleve.

Dæmon og Jesper

SORG-PROSJEKT: Livet til og med en ikke med en vidunderlig
[illegible]

Fotografi av: Mikkel Ødegård

Jonathan, født 4ind 28.12.2015

Jeg er en mye skyld, føler at det er jeg som tok livet av Jonathan.
Jeg hadde ansvar for den lille gutten i [illegible] og [illegible] å passe
godt nok på han. I dag er jeg at jeg skylder han å ta godt vare på
[illegible] jeg [illegible] tilbake til [illegible] å leve livet for Jonathan.

Jenny

JONATHANSØKT: [illegible]
[illegible]

David 11.02.2017 - 11.02.2017

Alt blir bra, det er bare det at det er så mye som er vondt. Alt blir bra, det er bare det at det er så mye som er vondt. Det er det jeg er redd for. Det er det jeg er redd for. Det er det jeg er redd for

Eimund [illegible] 14.01.2011
og **Eirik** [illegible] 10.11.2013

Vi har [illegible] to gutter, to [illegible] [illegible] livet,
to barnehjem, to [illegible].

Vi har [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].
Sorg er [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

[illegible]

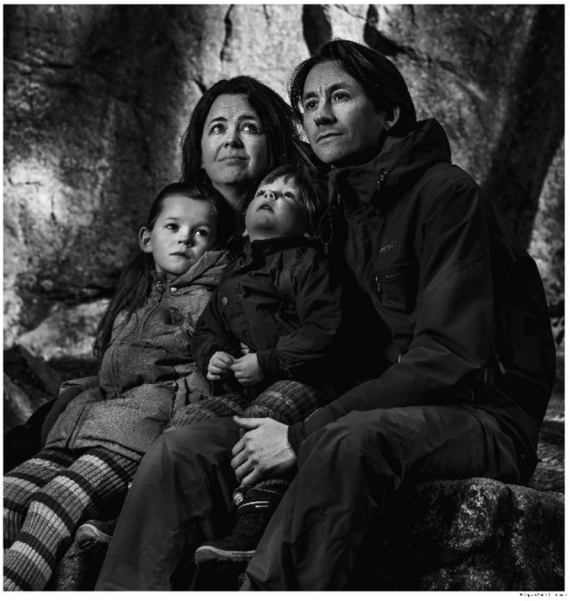

[illegible]

SONG THROUGH [illegible]

Kjærest er mamma til **Leah Maria**,
født død 09.02.2018

Lyset treffer meg
som en [illegible] [illegible] smilet.
Jeg har [illegible] [illegible] [illegible] for sorgen
som [illegible] [illegible] [illegible] i [illegible] [illegible].
Det [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
Jeg [illegible] [illegible] og [illegible] [illegible]
som en [illegible] [illegible] [illegible].

[illegible]

[illegible]

SONG THROUGH [illegible]

Himmelen fant ned
og trøstet, mitt i min trøstløse knuste
for min sjeletrøst blåskjæret som et hav
bevegelse, holdt seg til hjertet
Regnet skjulte sorgen
med en venstre og åpne retninger
Maren Lorentzen bøe, en rosenrød
og en hatto

Maren W. W.

SORG I NATUREN Fra et tilfelle av Vilmos sorg, den som ledsaget ham i [illegible]

Birk født død i 2008

Vi var en sammensatt familie som vinsket, barn og et spedbarn. En stærk påkjænning. Alle bearbeidet sorgen forskjellig. For oss skulde det en ubalanse familier [illegible] en aktive [illegible] i [illegible] livsvegen.

For sorg gjør i bølger; det er ikke følelser av både fornøiteles og smerte, fortvilelse og skyld, uenvikle sa og usmertelse. Det er en kreative prosess å finnse de et tap, og det som spiller, man ogsa skaga at mistaste

samhold over 1-4. Pa det verste føles det som at tiden bara sto still a og at verden a dri vi lla bli den samma igjen. Vi klarte ikke holde sammen, men har ikke opptert at livet gir og tar.

Birk og Anette

SORG I NATUREN En endring som endrer alle sammen.

[illegible]

Utendørs fotoutstilling i hjertet av Oslo

Gjennom utstillingen *Sorg i farger* har nå tusenvis av mennesker fått litt mer innsikt i hvordan det er å leve med sorgen og savnet etter å ha mistet barn.

Tekst og foto: LINE SCHRADER OG VILDE VON KROGH

Det var mange frammøtte og god stemning på åpningsarrangementet.

Fotoutstillingen er skapt av fotograf André Clemetsen og Petter Holtmann, som begge selv har mistet barn, i samarbeid med LUB og med støtte fra Stiftelsen Dam.

Sammen har André og Petter reist landet rundt for å møte etterlatte familier, de fleste medlemmer i LUB. Gjennom disse møtene ble det tydelig at sorgen over et barn ikke bare er svart, men den får også farger over tid. Det er smerte og stolthet, savn og kjærlighet. Felles for alle familiene er at de for alltid vil bære barnet med seg. For sorgen over et barn er ikke noe man kommer over, men noe man må lære seg å leve med.

Rundt 300 var til stede på åpningsarrangementet på Vulkan i Oslo 2. september. Fotoutstillingen ble stående i tre uker. Dette gjorde at mange forbipasserende fikk med seg de sterke bildene og historiene fortalt i tekst og lyd.

Etter hvert vil fotoutstillingen gjøres tilgjengelig på lub.no. ●

Utstillingen sto ute på Vulkan, et møtepunkt for mat, kultur og opplevelser midt i Oslo.

Oslos ordfører Marianne Borgen åpnet utstillingen. Her blir hun vist rundt av fotografen (t.v.) og Petter Holmann (nr. 2 f.v.), sammen med LUBs generalsekretær Trond Mathiesen (t.h.) og generalsekretær i Stiftelsen Dam Hans Christian Lillehagen.

> Målet er å nå ut med noe av det som er aller vanskeligst å snakke om.

Konferansier og fagsjef i LUB Trine Giving Kalstad i samtale med André Clemetsen (t.h.) og Petter Holtmann på scenen.

Stemningsfull musikk av den anerkjente jazzmusikeren Nils Petter Molvær under åpningen. I tillegg var det minikonsert med Siril Malmedal Hauge og Jacob Young.

Det aller mest sårbare

– Livet har fått en ny tidsregning. Tiden før og etter Gabriel, sier Monica og Stig. Nå vil de bidra til mer åpenhet rundt barnedød.

Tekst: ANDERS KJELLEVOLD, STIFTELSEN DAM, OPPRINNELIG PUBLISERT PÅ DAM.NO
Foto: ANDRÉ CLEMETSEN

Monica og Stig synes det var en positiv opplevelse å bli delta i fotoprosjektet og fortelle sin historie. – Når noen er nysgjerrig blir vi glade. Det gir liv til det korte livet Gabriel hadde.

At barn kan dø er et vanskelig og tabubelagt tema, som mange vegrer seg for å snakke om. Foreldre som mister et barn, kan oppleve stillhet fra omgivelsene. Med fotoutstillingen *Sorg i farger* håper LUB å bryte berøringsangsten rundt sorg.

– På Ullevål sykehus ble vi forberedt på at på at noen venner ville blir borte for en stund, eller for alltid. Det hjalp oss å takle dette når det faktisk skjedde. Noen mennesker tør ikke å ta kontakt og møte en person i krise eller sorg, sier Stig Hovdenak.

Han og kona Monica er to av foreldrene som er portrettert i utstillingen. Selv mistet de sønnen Gabriel, fire år gammel, i 2010. I etterkant opplevde de at flere i omgivelsene unngikk å snakke om tapet og barnet de hadde mistet. Noen venner og bekjente trakk seg unna.

Monica forteller om et møte med en kollega som vedgikk å vegre seg for å snakke om sønnen av frykt for å rive opp i tapet.

– Da svarte jeg at det ikke er noe å rive opp i, for det er noe som er med oss hele tiden.

Hun forstår at dette er vanskelig for mange å forholde seg til, men understreker at foreldre som har mistet barn blir glade når noen spør.

– De fleste som har mistet et barn er opptatt av at de ikke skal bli glemt. Særlig de første årene er barna alltid usynlig til stede. De synes bare ikke for alle andre. Jeg er fortsatt mammaen til Gabriel. Vi hadde like mye behov for å snakke om han som andre foreldre har om sine barn, sier Monica Hovdenak.

GLAD FOR AT NOEN ER INTERESSERT

I utstillingen *Sorg i farger* portretteres foreldre som har mistet et barn, i tekst og bilder. I noen tilfeller døde barnet for mange år siden, i andre tilfeller er tapet relativt ferskt. Personene vi møter viser variasjonen i det å sørge over et barn, men også det menneskelige og allmenngyldige ved å oppleve sorg.

Alexander er pappa til Livia, født død 09.07.2017.

Trine-Lise er mamma til Sarah Linnea 05.03.2011 - 10.03.2011.

Mange føler seg fryktelig ensomme i sorgen.

Dette er siste bildet av Gabriel, dagen før han ble syk. – Han hadde fått ski til jul, og gledet seg til skitur. Vi glemmer aldri det gode smilet hans og kjærligheten som han utstrålte, sier Monica og Stig. Foto: Privat.

– Sorg er noe sentralt ved det å leve. Å bli rammet av et tap gjennom livet er helt menneskelig. Denne utstillingen kan bidra til å sette ord på hva sorg og savn er, og at det er universelt, sier Monica.

Hun og mannen Stig synes det var en positiv opplevelse å bli delta i prosjektet og fortelle sin historie.

– Når noen er nysgjerrig blir vi glade. Det gir liv til det korte livet han hadde. «Oi, det er noen som er interessert i at Gabriel har levd, interessert i historien, interessert i oss og vår erfaring rundt det» tenker jeg da, sier Monica.

Ved å delta i utstillingen håper de å bidra til å ufarliggjøre det å snakke om tap av barn.

– Selv om det gjorde vondt, så var det virkeligheten vår. Vi har ikke hatt noe behov for å flykte fra det, sier Stig.

> Du glemmer ikke barnet ditt.

TAP OG FORSONING

Monica og Stig snakker åpent om hvordan det er å miste et barn.

– I begynnelsen er alt svart/hvitt og livet går i sakte film. Man er i en merkelig tilstand. Samtidig må man leve videre og ta seg av de andre barna. Da Gabriel døde var det første vi møtte fødselsdagen hans. Det var sterkt og kontrastfylt, forteller Stig, og fortsetter:

– Nå er det såpass lenge siden at vi kan snakke om det uten at det skaper veldig sterke følelser. I begynnelsen var det mer ukontrollert, da kunne tårene plutselig komme.

Monica mener det at de tidlig forsonte seg med tapet, og takknemlighet over tiden de fikk sammen, har bidratt til at de har klart leve med tapet i etterkant.

– Vi har hele tiden også hatt med oss et håp og en visshet om at vi sees igjen. Smerten over at han ikke er her forblir like reell, men det er likevel en slags trøst, sier hun tilføyer:

– I minnesamværet var det godt å kunne si at om vi hadde visst på forhånd at Gabriel kom til å dø, hadde vi ikke ønsket å gjøre noe annerledes. Det var et godt liv.

Både Monica og Stig forteller at de har lært mye av opplevelsen.

– Jeg har opplevd det verste i livet. Det har gjort meg veldig uredd i andre ting, sier Monica

– Jeg jobber med avrusing av narkomane, og merker at erfaringene mine gjør at jeg kan prate og lytte til mennesker i vanskelige livssituasjoner, sier Stig.

TAKKNEMLIG FOR STØTTE

Ekteparet er takknemlig for støtten de har fått fra LUB, og forteller at det er en viktig årsak til at de valgte å være med i prosjektet.

– Å møte personer som også har mistet er et pusterom, fordi alle du snakker med vet og forstår hvordan det er, forteller Stig.

– I begynnelsen har du begrenset med krefter. Da er det viktig å være sammen med mennesker som håndterer det og man kan snakke om livet på en ekte og sann måte.

PERSONLIG OG UNIVERSELT

– Sorg angår oss alle. Det kan være kjærlighetssorg, det kan være å miste jobben, miste en onkel, en bestefar. Alt dette her opplever vi på en eller annen måte. Det er universelle følelser.

Ordene tilhører fotograf André Clemetsen, som har tatt portrettene i *Sorg i farger*. André har møtt berørte familier i hele landet, og kom tett på personene han fotograferte.

– Jeg tar en rolle hvor jeg blir en del av familien. Jeg går inn i en intim sfære og forsøker å få frem hva som forteller deres historie, og å få vist spennet i menneskene.

Han brukte mye tid på å ta bildene og samle historiene til utstillingen, og opplevde at foreldrene var glade for å få fortelle sin historie.

– Du møter foreldrene mange ganger, og du gråter med dem. I etterkant blir det mange samtaler på telefon, for de har fått et nytt menneske å prate med som lytter.

Clemetsen har lang fartstid som fotograf, og har blant annet jobbet for Barnekreftforeningen. Han mener erfaringene derfra har hjulpet han i arbeidet med utstillingen.

– Det er en fordel at jeg har jobbet med tunge tema før.

ØNSKER REAKSJON

Clemetsen håper utstillingen skal utløse en reaksjon i publikum.

– Sorg angår oss alle, sier fotograf André Clemetsen.

Kjersti Vatle er mamma til Leah Maria, født død 09.02.2018.

– Utstillingen står ute på Vulkan, kanskje det beste stedet i Oslo om flest mulig skal se det. Det er mange som går forbi, og det er tydelig at det treffer folk og rører opp i noen følelser. Kanskje kan det røske opp i de som ser utstillingen, og for eksempel utløse et vennlig blikk neste gang de ser noen som er triste, sier han og legger til:

– Det er viktig å formidle at vi ikke kan ta ting for gitt, vi må godta at livet er brutalt. I vårt samfunn, hvor vi er født med «lottogevinsten» vår, glemmer vi det litt. Målet er å nå ut med noe av det som er aller vanskeligst å snakke om, det mest sårbare.

Clemetsen ønsker også å gjøre organisasjoner som LUB, og arbeidet de gjør, bedre kjent.

– LUB har jobbet med sorg i 35 år. Å få dem ut på gaten og vise samfunnet arbeidet de gjør er viktig.

Han håper å kunne ta utstillingen ut på turné.

– Jeg har veldig lyst til å reise rundt og fortelle om utstillingen, holde et foredrag og vise bildene. Det kan være nyttig for skoler, sykehusgrupper, psykologistudenter og sykepleierstudenter som kommer til å oppleve å måtte stå i en slik situasjon.

> Å møte andre som har mistet blir et pusterom.

VIL SENKE TERSKELEN FOR KONTAKT

LUB ønsker å bidra til å fjerne sperren mange har for å snakke om sorg og tap av barn, forteller prosjektleder for fotoprosjektet og fagkonsulent i LUB Line Schrader.

Lillebror Benjamin var to år da Gabriel døde. Her sitter Benjamin på en av Gabriels favorittplasser, med skoene hans. Her satt Gabriel ofte og tittet ut over hagen, mens han ventet på at jordbærene i bedet skulle bli modne.

– Mange av våre medlemmer, som alle har mistet barn, savner at det er rom for å snakke om barnet. En del folk er kjempeflinke de første månedene, men etter hvert blir mange kanskje redde for å rive opp i tapet og det blir taust, sier hun og legger til:

– Når man har mistet et barn er det noe man lever med hele livet. Du glemmer ikke barnet ditt. Jeg tror de aller fleste setter pris på at noen

Ann-Karin er mamma til Albert 09.05.2017-15.05.2017.

nevner barnets navn og snakker om det. Det er et av de sterkeste savnene over tid.

Hun håper utstillingen kan bidra til å senke terskelen for å ta kontakt med mennesker som opplever sorg.

– Kanskje vi kan stoppe opp litt mer, tørre å spørre og vise omsorg for hverandre? Jeg håper utstillingen kan bidra til det, og kanskje også fjerne et tabu, sier Schrader.

LUB har flere prosjekter hvor formidling og deling av historier står sentralt. Blant annet driver foreningen podkasten Sorgpodden. Å høre andre med lignende opplevelser fortelle sine historier er viktig for mange foreldre som har mistet barn.

– Det er mye støtte i å dele historier. Mange føler seg fryktelig ensomme i sorgen. Å se at man ikke er alene er utrolig verdifullt, sier Schrader. ●